

taget derved komme til at sværge ved, hvad der efter deres hele Personlighed eller i deres hele Personlighed er dybest og forsaavidt ogsaa indeholdende den størst mulige Garanti. Det er jo nu ogsaa den Bei, som man i en Række andre Stater er gaaet, idet man har frafaldet den tidligere Edsformular og kun henholdt sig til dette ene Udtryk. Der er jo nævnt forskellige Exempler i saa Henseende, og det vil maaske være af Betydning for os, der jo Alle vide, at vor Forsfatning for en ikke uvæsentlig Del er bygget paa belgisk Mønster, og jeg erindrere om, at efter den belgiske Forsfatning er Edsformularen netop dette: „Jeg sværger!“ ligesom i Frankrig. De engelske Dissenters Ed er jo af lignende Væstfæstelse, og jeg tror ikke, at man saaledes kan være berettiget til at stille sig udenfor den almindelige, om jeg saa maa kalde det, internationale Opfattelse af Edens Begreb, som det forekommer mig, at den høitærede Justitsminister er tilbøjelig til; thi Opfattelsen af, hvad en Ed er, og hvad Betydning der maa tillægges Eden, er ikke Noget, der ligger indenfor det danske Sprogs egen Kreds, men tilhører jo ogsaa alle andre europæiske Sprog, og forsaavidt tror jeg, at der er al Grund til at bygge paa den almindelige Retsbevidsthed, som paa dette Omraade har udviklet sig ogsaa i andre Lande. Dette med Hensyn til selve Edens Begreb, hvor jeg ikke kan Andet end fastholde, at idet en Ed aflægges med den Form: „Jeg sværger!“ eller om man vil positivt: „Jeg aflægges Ed!“ maa dermed være opfyldt, hvad der kræves, for at en virkelig Ed kan være tilstede. — Man har gjort opmærksom paa, at det foreliggende Lovforslag ikke indeholder Noget om en til Eden knyttet Formaningstale og Forklaring, og Forslagsstillerne have ingenlunde været uopmærksomme derpaa, idet der i Forslaget siges, at det overlades Dommeren eller Dørigheden at betyde den Vedkommende, at Krænkelse af saadan Ed medfører samme moralske og borgerlige Følger som Krænkelsen af en Ed, der indeholder en udtrykkelig Paafaldelse. Det er i disse Ord overladt til Dommeren eller den vedkommende Dørighed at give den, der skal edfæstes en Forklaring af Eden og en sig dertil naturlig knyttende Formaning; men jeg skal indrømme, at i vore tidligere Forsordninger med Hensyn til dette Omraade er der optaget en positiv Formaningstale, som vedkommende Dommer eller Dørighed har at oplæse for den, der skal edfæstes, og det vilde mulig ogsaa være rigtigt, at der i en kommende Lov blev optaget en saadan Formaningstale, ændret efter den Edsformular, som man endelig her maatte kunne enes om. Men jeg maa dog erindre om, at der allerede i vor tidligere Lovgivning er foregaaet Undtagelser her fra, idet det i visse Tilfælde — jeg tror ved Søderne's Edfæstelse — kan ske, at Formaningstalen udelades, og at man indskrænker

sig til, netop som her staar, at foreholde den Vedkommende en saadan Edfæstelses moralske og borgerlige Følger. Man har spurgt, hvilke moralske Følger det skulde være, der skulde kunne paafølge af Brud paa en saadan Ed. Det tror jeg vel ikke, at man behøver at forklare nærmere; men i hvert Tilfælde vilde det jo være Noget, der maatte komme til at ligge i den Formaningstale eller i de Ord, som vedkommende Dommer eller Dørighed maatte knytte til Edfæstelsen; thi det er jo klart, at selv om den nuværende Formaningstales Udtryk om den Straf, som man kunde nedfalde over sit Hoved, forsaavidt dette knytter sig til en straffende Gud, maatte udgaa, ere vi dog Alle enige om — ialtsald til en vis Grad — en sælles Opfattelse af det moralske Begreb, og at der ogsaa i den Henseende kan knytte sig en moralsk Straf, det være sig her i Livet eller i det andet Liv. Altsaa Forslaget her gear ud fra, at det kunde overlades Administrationen at redigere en saadan Formaningstale, idet det vel ogsaa maa synes at ligge noget udenfor det private Initiativ at gjøre Udcast til en saadan. Men det er jo en Selsølgelse, at, naar man tror det rigtigt og tror at kunne redigere en saadan, vil man være i Konsekvens med den tidligere Lovgivning, naar Loven udtrykkelig kommer til at indeholde en saadan. Man har dernæst udtalt sig mod dette Lovforslag, fordi det gaar ud paa at indføre en alternativ Edsformular, saaledes, at der ikke skulde være en sælles gjældende Edsformular for Alle, men skulde være et Valg. Det er ganske vist, at det logisk Måreste jo vilde være, at der kun fandtes een Edsformular, hvorefter Alle edfæstes; men dette vilde strax støde an paa den Hindring, at man vilde opløste det Spørgsmaal: Hvem er det, der skal høre sig, er det Flertallet, de 99 af 100, der skal indordne sig under Hensynet til den ene Procent, eller er det omvendt, saa at det er det ialtsald for Liden forsvindende Mindretal, der skal høre sig for Flertallet og finde sig i den Formular, der er gjældende for Flertallet? Jeg tror, at det vilde være overmaade vanskeligt at komme over denne Hindring; thi det er jo klart, at Friheden hjemler ikke, at Alle skulle sammenpresses under samme Form, men hjemler, at Lovene gives en saadan Form, at der kan være Plads for Undtagelser. Mere kræver ingen Frihed og heller ikke Religionsfriheden. Naar vore Love ere saaledes indrettede og affatte, at Ingen i Kraft af dem lider Skaar i sine Rettigheder, tror jeg heller ikke, Noget her har Anledning til at beklage sig, og jeg tror — og derfra ere Forslagsstillerne gaaede ud — at det store Flertal af Befolkningen ikke vil være tilbøjelig til at opgive den nedravede Form for Eden for sit Vedkommende, for at gjøre en Indrømmelse overfor nogle Mindretal, som jo for Liden ialtsald kunne tælles som rene Enkeltheder. Men det ærede Medlem for Langeland (Brandes) gjorde gjældende, at,